

17 Νοέμβρη Λαζάρου ζωγράφου

Του **ΗΛΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ**

Ο **ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ** πάντα μου θυμίζει την ιστορία της κατάρνησης της γενικής του αρσενικού άρθρου, του «του» – μα και την εναλλαγή, προσθήκη ή αντικατάσταση στη μνήμη και τη μνημόνευση επετείων, εορτών, πανηγύρεων, παλιμψιστα δημιουργημένων μέσα στον μισό αιώνα που ήδη με βαρύνει. Ως τα δέκα μου χρόνια ήταν Νοέμβριος και Νοέμβρης με «του», ο μήνας του Αϊ-Γιώργη του Μεθυστή, στις 3 του Νοέμβρη, τότε που ανοίγουν τα νέα κρασιά, ο μήνας του Μιχαήλ Αρχαγγέλου στις 8, των Εισοδίων στις 21, της Αικατερίνης στις 25, όλες τους εορτές στο χρώμα των ελαιώνων και στη γεύση του άγουρου λαδιού στις φάμπρικες και στις αποθήκες των χωριών. Ως τα είκοσί μου χρόνια προστέθηκε μια πινελιά κοσμο-πολιτική: η Γιορτή των Ευχαριστιών (Thanksgiving Day), που γιορτάζαμε στο αμερικάνικο ινστιτούτο κάθε Νοέμβριο, η επίσκεψη του Γυμνασίου, στα χρόνια της Χούντας, στις αεροπορικές βάσεις, στις 8 Νοεμβρίου του Αρχαγγέλου, και η αργία, στις 11, του Αϊ-Μηνά, που γιορτάζει ο πολιούχος του Ηρακλείου, πόλης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και του πρώτου εκπατρισμού μου. Από τα είκοσί μου και μετά ο Νοέμβρης γίνεται άναρθρος, επαναστατεί και αποβάλλει, μαϊμουδιζοντας, τη γενική στο άρθρο του. Αντί για «17 του Νοέμβρη», που λέει ο λαός, καθιερώνεται, στο όνομα του ίδιου λαού, το «17 Νοέμβρη», δηλαδή μεταγραμμένο το 17 Νοεμβρίου. Λες και, θεωρώντας την ύπαρξη του «του» υπεύθυνη για την κοινωνική ανισότητα, ως έκδηλα γενική κτητική, η κατάρνησή του θα καταργούσε κι εκείνη. Ούτε ο Brumaire της γαλλικής Επανάστασης... Το γνήσιο πάθος και οι θυσίες κατά της εξουσίας των τύπων άλλαξαν ρούχα και ύφος, κι έμεινε αναλλοίωτο μόνο το πάθος και η εξουσία μαζί του. Και στο εργαστήρι του ο ζωγράφος Χρόνος δοκιμάζει χρώματα και κοστούμια. Μια ωχρή πινελιά κάθε τόσο ξεθωριάζει τη μικροαστική λαμπερή δίψα της επανάστασης και μένουν τα οράματα με δίκως θαύματα. Ως τα σαράντα και, σε λίγο, τα πενήντα μου, έχει ο καιρός γυρίσματα... Η επανάσταση στις μέρες μου τρομοκρατείται και σταδιακά γίνεται τρομοκρατία. Μαέστροι και πολυτεχνίτες, αφού μας πέταξαν μια εκτονωτική φιέστα-Πο-

▲ Ο άγιος Γεώργιος και ο νέος από τη Μυτιλήνη. Εικόνα του 13ου αι. Ο άγιος Γεώργιος διασώζει τον οινόχο, ο οποίος είχε συλληφθεί από τους Σαρακηνοίς της Κρήτης. Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο.

◀ **Ο άγιος Ιάκωβος ο Πέρσης, 1527.** Λεπτομέρεια τοιχογραφίας του Κρητικού αγιογράφου Θεοφάνη Στρελίτζα Μπαθά, στο καθολικό της Μονής Αγίου Νικολάου των Αναπανοά, Μετέωρα (πηγή: «Βυζαντινές Τοιχογραφίες», Εκδοτική Αθηνών).

▼ **Ο άγιος Μηνάς.** Λεπτομέρεια εικόνας με τέσσερις καβαλήρηδες αγίους –Νικήτας, Μηνάς, Γεώργιος, Δημήτριος–, έργο του Γεωργίου Κασροφέλακα. 1740. Ηράκλειο Κρήτης, ναός του μικρού αγίου Μηνά (πηγή: Θεοχάρη Δετοράκη, «Μηνάς ο μεγαλομάρτυς. Ο άγιος του Μεγάλου Κάσιρου». Ηράκλειο 1995).

λυτεχνείο, κατάφεραν μια επέτειος να ανακαλεί μόνο τρομοκρατία: 17 Νοέμβρη. Μια επέτειος χωρίς «του», μια ημερομηνία φτιαχτή, μαϊμού, λαϊκισμού. Δεν έχω σχέση, καλάλι τους, τους τη χαρίζω. Εγώ στα πενήντα μου –κι έχει ο καιρός γυρίσματα– γυρίζω στα πάτρια και διεθνή μου: Στις 17 Νοεμβρίου, και στις 17 του Νοέμβρη, μνήμη Γρηγορίου Νεοκαισαρείας του Θαυματουργού, οσίου Λαζάρου του ζωγράφου και Χαζάρου, Ζαχαρίου του σκυτοτόμου, Γενναδίου και Μαξίμου πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως, Νίκωνος μαθητού Σεργίου του Ρώσου, και του Πολυτεχνείου της γενιάς μου.

Και –εγκαταλειμμένο, έκθετο– στα σκαλιά της νέας Ελλάδος των Ελλήνων Χριστιανών της αρχιεπισκοπικής Αθήνας, που τυρβάζει περί πολλά ενός δέ εστι χρεία, αφήνεται ο χάρτης διαμαρτυρίας, με τον διεθνισμό της αγιοσύνης και των μαρτυριών κατά της εξουσίας, ο χάρτης με την παγκοσμιότητα της αγάπης και φιλανθρωπίας μέσα από το μνηολόγιο του

Στο μνηολόγιο του Νοέμβρη, ο παγκόσμιος χάρτης της αγάπης και της φιλανθρωπίας...

Νοέμβρη των ανθρώπων, οσίων και μαρτύρων, και όχι μόνον των διαπλεκόμενων της γειτονιάς και ενορίας μου. Ραβίνοι, παπάδες, μουλάδες από την Ανδαλουσία, τον Βόσπορο, την

Κύπρο, την Παλαιστίνη, τη Βαβυλώνα και ως τον Γάγγη, ασχτίσουν τις νέες γέφυρες για τις γνους τους κολασμένους. Η ζωή σταθερά Ηρακλείτεια και Δαρβίνεια – κι είναι εύκολο να φανατίσει αυτό που μας χωρίζει, ανακαλώ-

ντας και ευρύνοντας τα καντάκια της απιστίας ή την αβυσσολαία πίστη των ιερών πολέμων. Στην όσο ποτέ επίκαιρη μεταφυσική Διεθνή μας, όσο ποτέ επείγον το θαύμα, το ηθικά ανέφικτο, δηλαδή η αναζήτηση και προβολή αυτού που μας ενώνει, για να απαλύνει, να εξανθρωπίζει τη φυσική ανισότητα.

Πέρσαι: Πρώτοι από όλους εγγώρισαν τον σαρκωθέντα Χριστόν οι Πέρσαι, και με δώρα τον προσεκύνησαν, αναφέρει ο Συναξαριστής. Εκπλήττει μάλιστα ότι μεγάλος αριθμός αγίων μαρτύρων του Νοεμβρίου είναι από την Περσία ή σχετίζονται με την Περσία επί Σαβωρίου βασιλέως Περσών: Ιωάννου και Ιακώβου (1 Νοεμβρίου), Ακινδύνου, Πηγασίου κ.ά. (2), Ακεψιμά, Ιωσήφ, Αειθαλά (3), Αχεμενίδου ομολογητού επί Ισδιγέρδου βασιλέως Περσών (3), Μίλου ή Μιλισίου (10), Νιρσά, Ιωσήφ κ.ά. (20), Σίλου Περσίδος (26), Ιακώβου Πέρσου (27), Ιωάννου του εν Περσίδι (29)· Σύροι-Παλαστίνιοι: Καισαρίου και Δακίου εις Δαμασκόν (1), Γαλακτίωνος και Επιστήμης (5), Αντωνίου μάρτυρος (9), Μαρθά (12), Ιωάννου Χρυσοστόμου (13), Γουρία, Σαμώνα, Αβίβου (14), Βαρλαάμ (19), Προκοπίου (22)· Αιγύπτιοι: Ιωάννου Κολοβού (9), Μηνά (11), Αικατερίνης (25), Πινουφρίου (27), Πιτυριώνος (29)· Σκύθαι-Σλάβοι: του σλαβογενούς Ιωαννικίου (4), Κλήμεντος Βουλγαρίας (22), Μερκουρίου (25)· Χάζαροι: Λαζάρου του ζωγράφου (17)· Βησιγότθοι: μάρτυρος Ερμινιγγέλδου (1)· Ισπανοί: Βικεντίου (11), Ζακχαίου εν Γαδείροις (18)· Ιταλοί-Ρωμαίοι: Ευστολίας και Σωπάτρας (9), Βικτωρος (11), Μαρτίνου (12), Κακιλίας, Βαλεριανού, Τιβουρτίου (22)· Ρώσοι: Ιωνά Νοβογοροδίας (5), Μαξίμου Σαλού (12), Νίκωνος μαθητού Σεργίου του Ρώσου (17), Μιχαήλ Τφερίας (22), Αλεξάνδρου Νιέβσκι (23), Μερκουρίου εν Σμολένσκι (24), Ιακώβου Ροστοβίας (27).

Τέλος, στις 30 του Νοέμβρη, μνήμη του αποστόλου Σκυθίας, Καυκάσου, Ευξείνου Πόντου, Βιθυνίας, Θράκης, Αχαΐας, Ανδρέου, πρωτοκλήτου Εβραίου από τον Εβραίο Ιησού, Χριστό και Θεό μας, μόνιμη υπενθύμιση σε αυτούς που επιμένουν στη σχεδόν φυλετική χριστιανική ελληνικότητα. Και τη αυτή ημέρα, του Παλαιστινίου εκ Τύρου Φρουμεντίου ιεραποστόλου και επισκόπου Ινδίας. Τα πάτρια και διεθνή μου, λήγοντος Νοεμβρίου μνήμης, βαπτίζονται στα χιμαιρικά νερά της αγάπης και της κατανόησης του μακρινού παραδείσιου Γάγγη. ✠